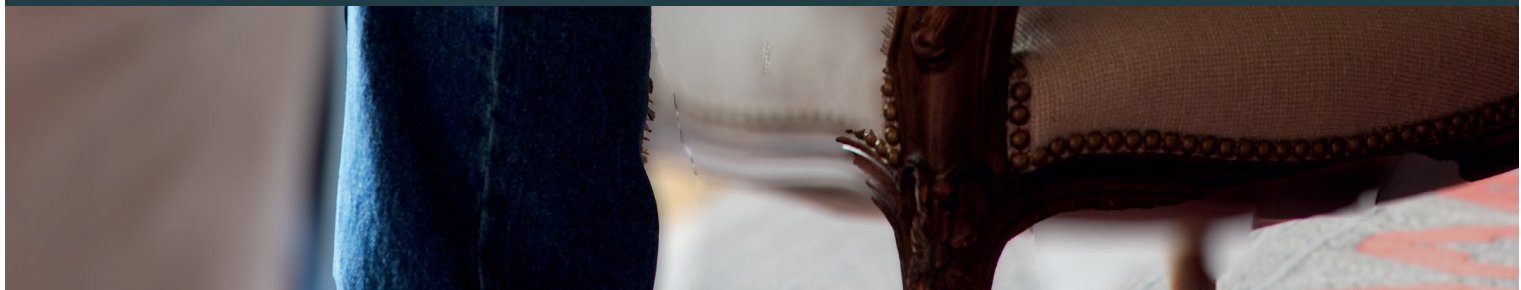

Finansloven 2024

Ældre Sagens forslag

Ældre Sagens finanslovsforslag 2024

Danskerne er ved at miste tilliden til velfærdssamfundet.

I Ældre Sagens nyeste fremtidsstudie svarer knap halvdelen af de 50-59-årige, at de kun i mindre grad eller slet ikke har tillid til, at de vil få den nødvendige hjælp ved behov.

Og det er præcis det fundament, velfærdsstaten bygger på.

Blandt de ældste årgange er mange både bekymrede og vrede over, at de ikke har fået den tryghed i alderdommen, som de blev stillet i udsigt. Nogle føler sig snydt, andre har kun afmagten tilbage.

Det handler både om mangel på økonomisk tryghed, mangel på pleje/omsorg og manglende sammenhæng i behandlingen i sundhedsvæsenet. Derfor er det glædeligt, at Folketinget er begyndt genopretningen og nytænkningen af velfærdssamfundet med fx Sundhedsstrukturkommissionens formål og planerne om en ny ældrelov, der skal bringe værdigheden tilbage i ældreplejen.

I dag kan ældrepleje og sundhedsvæsen ikke skilles ad

Hvis ældreplejen ikke fungerer optimalt, så kan sundhedsvæsenet ikke følge med.

Det kræver investeringer og øremærkning af midler til at implementere de nødvendige forandringer i

såvel ældreplejen som på sundhedsområdet de kommende år.

Og vi har råd til at investere i velfærden.

Dansk økonomi står stærkt. Inflationen er stadig høj, men det er beskæftigelsen også, og der er overskud på de offentlige finanser. Overskuddet på de offentlige finanser udgjorde 93 mia. kr. i 2022 og oversteg dermed alle forventninger. Den offentlige nettoformue voksede også i 2022 og udgjorde næsten 500 mia. kr. ved udgangen af året.

Vi arbejder længere og betaler mere i skat gennem livet. Bare i 2023 er de offentlige finanser forbedret med over 20 mia. kr. sammenlignet med 2018¹, fordi vi arbejder længere.

Ældre er lige så forskellige som alle andre. Fælles for dem er, at alle har levet et liv efter en samfundskontrakt, hvor de har betalt skat gennem et langt arbejdsliv for til gengæld at være garanteret en pension, der følger indkomstudviklingen i samfundet, og kvalificeret hjælp, når de bliver syge, svækkede og ikke længere selv kan sørge for dagen og vejen på en måde, hvor de kan opretholde trygheden, værdigheden og livsglæden.

Det er Ældre Sagens bud på de allervigtigste prioriteringer for Finanslov 2024. Fire forslag, der understøtter hensigten med såvel ældrelov som sundhedsstrukturkommissionen samt den aktuelle indkomstudvikling:

Nye tiltag
for rekruttering
til ældreplejen

Opret
faste teams
i ældreplejen

Kvalitetspakke
målrettet ældre
patienter

Fremryk
regulering af
pensionen

¹ Ældre Sagens beregninger baseret på data fra DREAM-gruppen.

Ældre Sagens forslag til Finanslov 2024

Nye tiltag for rekruttering til ældreplejen

Mange ældre mennesker er dybt afhængige af hjælp for at klare hverdagen. Men de oplever, at der ikke er tid til omsorg og den mest basale hjælp og støtte.

Der mangler faglært arbejdskraft inden for ældreplejen. Stillinger kan ikke besættes. De seneste 4-5 år er der sket en fordobling i antal ufaglærte i ældreplejen. Mange faglærte søger andre steder hen eller stopper, bl.a. på grund af arbejdsvilkår, alder og nedslidning.

Krisen er stor allerede nu, og den vil kun blive værre de kommende år. Beregninger fra Finansministeriet og KL viser, at der vil mangle 16-17.000 social- og sundhedsmedhjælpere og -assistenter om bare seks år.

Der er brug for en national plan for rekruttering for velfærdsområdet, der kan sikre kompetent og faglært personale til svækkede ældre, der ikke længere kan klare sig selv.

Ældre Sagen foreslår

- **Etablering af danske uddannelses tilbud i Asien eller andre steder**

Oprettelse af danske SOSU-skoler i udlandet, hvor lokalt uddannede sygeplejersker eller andet sundhedsfagligt personale lærer dansk sprog og kultur samt dansk pleje og omsorg, inden de ankommer til Danmark. De vil derefter kunne opnå autorisation som SOSU-assistenters i Danmark, og senere måske autorisation som sygeplejerske ved opfyldelse af danske krav til dette.

- **Etablering af nye uddannelses tilbud i Danmark**

Det kan være i form af merit til personer med anden uddannelse, struktureret efteruddannelse, en ny mesterlæreuddannelse eller tilbud om uddannelse/efteruddannelse til mennesker, der passer egne pårørende i henhold til §94 i serviceloven.

- **Puljer til initiativer, der fastholder medarbejdere**

Indflydelse på eget arbejde er vigtigste parameter for arbejdstilfredshed¹. Samtidig er det under halvdelen af modtagerne af hjemmehjælp, der selv har indflydelse på den hjælp, de får². Det skal forbedres.

- **Fastholdelsespolitikker**

Det skal være et krav, at kommunerne udarbejder en konkret fastholdelsespolitik for medarbejdere på de centrale velfærdsområder.

- **Revidering af dagpengeordningen i forbindelse med SOSU-uddannelse**

Ordningen med uddannelse på 110 % af dagpengene skal gøres permanent på SOSU-uddannelsesområdet.

- **Tiltræk seniorer til ældreplejen**

Hvis pensioneret sundhedspersonale ønsker at vende tilbage til ældreplejen, skal de have garanti for pensionsbidrag som alle andre.

■ Økonomi

Ældre Sagen foreslår, at der afsættes 1 mia. kr. årligt i de kommende år til at målformulere, igangsætte og evaluere nye initiativer til at sikre fremtidens ældrepleje.

Midlerne skal bruges til at igangsætte en flæthed af initiativer rettet mod såvel rekruttering af flere til SOSU-uddannelserne som fastholdelse af faglært personale inden for området.

1 'Oplevelse og betydningen af indflydelse i arbejdet', Madsen et al, 2023

2 'Rapport om hjemmehjælp', Danmarks Statistik, 2021

Ældre Sagens forslag til Finanslov 2024

Opret faste teams i ældreplejen

Hver tredje hjemmehjælpsmodtager (svarende til 22.000 personer) får sjældent eller aldrig besøg af de samme hjælpere¹. Alt for mange ældre sidder med følelsen af, at deres hjem er blevet en bane­gård af fremmede mennesker.

Dette står i skarp kontrast til, at ni ud af ti personer giver udtryk for, at det har en positiv betydning, at det er de samme hjælpere, der kommer i deres hjem.

Kontinuiteten i hjemmehjælpen er med til at give modtagerne en følelse af tryghed, hvilket er den bedste forudsætning for at kunne modtage hjælp.

Forudsætningen for en tryk og værdig hjælp er således kendskab til det levede liv, de daglige rutiner og viden om, hvordan den enkelte gerne vil have, at hjælpen skal udføres.

Faste teams kan sikre opbygningen af gode relationer mellem modtagere af hjælp og hjælpere, så hjælpen visiteres i dialog med den, der skal modtage hjælpen. Det vil samtidig være et godt fundament for et opgør med den nuværende visitationsmodel, som den kommende ældrelov forhåbentlig vil løse.

Tværfaglige teams styrker ældreplejen

Vi er langt fra i mål med at implementere tværfaglige teams i Danmark. Flere kommuner har de seneste år arbejdet med indførelse af faste tværfaglige teams i ældreplejen, og der har været afsat midler fra centrale finanslovspuljer til at gennemføre forsøg med etablering af faste teams. De foreløbige evalueringer af forsøgene med faste teams er overvejende positive².

¹ "Rapport om hjemmehjælp", Danmarks Statistik, 2021

² Evaluering af pulje til faste, tværfaglige og selvstyrende teams i ældreplejen", VIVE, 2023.

Som del af en kommende ældrelov mener Ældre Sagen, at der skal stilles krav til sikring af kontinuitet i hjemmeplejen. Dette skal gælde for alle leverandører af ældrepleje - kommunale såvel som private. En kontinuitet, der skal sikre den rigtige hjælp på det rigtige tidspunkt. Det kræver igen, at der er et indgående kendskab til den enkelte, svækkede ældres behov for hjælp i dagligdagen. Faste tværfaglige teams kan være med til at sikre dette.

Ældre Sagens forslag om etablering af en pulje til implementering af faste teams kan samtidig ses som forberedelse af en kommende ældrelov, hvor den enkelte svækkede ældres *behov* sættes i centrum.

Erfaringer fra Holland viser, at etablering af faste selvstyrende teams i ældreplejen er en succes. Foruden tilfredshed fra brugernes side har Buurtzorgmodellen med faste tværfaglige og selvstyrende teams tillige skabt en attraktiv arbejdsplads, som i en årrække er blevet kåret til Hollands bedste. Indførelsen af faste teams har således også potentiale til at sikre mere attraktive arbejdspladser og på den måde være med til at imødegå den massive mangel på arbejdskraft, som ældreplejen i Danmark er kendetegnet ved.

Ældre Sagen foreslår

Ældre Sagen foreslår, at der skal etableres faste teams i ældreplejen i alle kommuner.

■ Økonomi

Ældre Sagen foreslår, at der afsættes 500 mio. kr. i de kommende år til etablering af faste tværfaglige teams i alle kommuner

Ældre Sagens forslag til Finanslov 2024

Kvalitetspakke målrettet ældre patienter

Ældrepleje og sundhedsvæsen kan ikke tænkes hver for sig. Hvis sygehusene skal kunne håndtere 160.000 flere ældre over 80 år i 2030, så skal kommuner og regioner samarbejde om at forebygge væsentlig flere indlæggelser, end tilfældet er i dag.

Ældre patienter lider ofte af flere samtidige sygdomme, hvor behandlingen af dem kan indvirke på hinanden.

De må ofte ligge på gangene pga. overbelægning, de bliver sendt rundt fra den ene sygehusafdeling til den næste, og derefter bliver de udskrevet fra hospitalet til videre behandling på en midlertidig kommunal plads.

Opgør med geografisk ulighed

Samtidig er behandlingen rykket fra hospitaler til kommuner, men kompetencer, lovgivning, kvalitetskrav, organisation og økonomi er ikke fulgt med. Konsekvensen er bl.a. et massivt pres på hospitalernes akutmodtagelser bl.a. afhængig af den enkelte kommunes og hospitalets evne til at forebygge indlæggelser.

I 2022 havde godt 72.000 personer over 65 år et eller flere forebyggelige sygehusophold – altså indlæggelser på hospitalet, der måske kunne have været undgået. Det kan være indlæggelser på grund af bl.a. dehydrering, blærebetændelse eller lungebetændelse.

Der skal være ensartet høj kvalitet og en værdig behandling - uanset hvor i landet man behandles. Det kræver udvikling og investering i en kvalitetspakke, der tager højde for ældre medicinske patienters særlige forhold med klare nationale krav til forebyggende og opfølgende indsats. Det handler både om overgangen mellem sygehus og eget hjem og i den kommunale indsats, herunder ældreplejen.

Det eneste naturlige vil være fælles ansvar og fælles økonomi for fælles ældre patienter i en fremtidig ny struktur. Der er brug for at understøtte sammenhængende forløb på tværs af sundheds- og ældreområdet uanset sundhedsstrukturkommissionens fremtidige anbefalinger.

Ældre Sagen foreslår

Ældre Sagen foreslår en kvalitetspakke til den ældre medicinske patient, der skal sikre nationale krav til forebyggende og opfølgende indsatser på tværs af sygehus, kommune og almen praksis, der bl.a. indeholder:

- Tidlig opsporing i ældrepleje/på plejehjem og mulighed for fleksible indlæggelser på hospitalet for udvalgte kronikergrupper, fx KOL-patienter.
- Fremskudt kommunal visitation – opfølgende indsats planlægges allerede under indlæggelsen på hospitalet, så kommunen er klar til at hjælpe ved udskrivning.
- Ret til opfølgende hjemmebesøg inden for de første døgn efter udskrivelse (egen læge, akutfunktion/hjemmesygepleje eller udgående teams fra hospital).

- Behandlingsansvar fra hospital i 72 timer efter udskrivelse udvides for patienter med høj skrøbelighed.
- Sundhedsfagligt personale på midlertidige pladser samt adgang til læge.
- Ret til individuel plan for ex ernæring, træning og medicin.
- Ret til palliativ behandling. Mange ældre mennesker får desværre en uværdig død, fordi kommunerne ikke har de rette palliative indsatser.

■ Økonomi

Ældre Sagen foreslår, at der som en del af regeringens sundhedspakke afsættes 1 mia. kr. til investering i det nære sundhedsvæsen og en kvalitetspakke inklusiv effektmåling og evaluering for ældre med flere sygdomme.

Ældre Sagens forslag til Finanslov 2024

Fremryk regulering af pensionen

Finansloven for 2024 bør gøre op med det uretfærdige i, at pensionister og andre på forsørgelsesydelse stilles ringere end lønmodtagere, når det gælder forudsætninger for at tackle den ekstraordinært høje inflation i disse år.

Problemet opstår, fordi folkepensionen og andre forsørgelsesydelser reguleres med to års forsinkelse i forhold til lønudviklingen.

I foråret 2023 er der aftalt store lønstigninger på det private arbejdsmarked, og vi forventer, at det samme vil ske på det offentlige område i 2024.

Forårets overenskomster betyder, at lønmodtagerne på det private arbejdsmarked kan se frem til lønstigninger i 2023 og 2024, der er højere end den forventede inflation. Det vil sige, at deres købekraft vil stige.

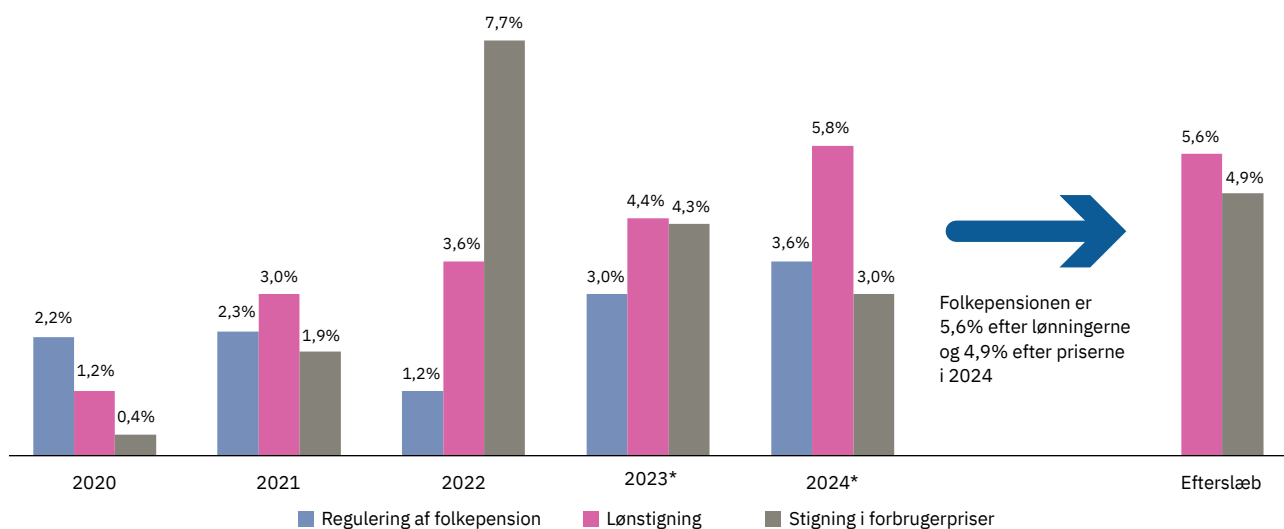
Helt anderledes forholder det sig for pensionister, der vil halte ca. 5 pct. efter lønudviklingen i 2024 (5,6 pct. når stigningen i årslønnen som følge af afskaffelsen af store bededag medregnes).

Pensionister fik allerede i 2022 et større fald i realindkomst end lønmodtagerne, fordi reguleringen i 2022 var baseret på de meget lave lønstigninger i 2020.

Selv folkepensionister, der får fuld ældrecheck, og som i 2023 har fået udbetalt skattefri inflationshjælp på 7.500 kr., må forventes at opleve et fald i disponibel indkomst i 2024, hvis der ikke sker en ekstraordinær regulering eller andre forhøjelser af pensionen.

Der er derfor behov for ekstraordinært at fremrykke reguleringen af pensionen, så pensionisterne ikke stilles dårligere end lønmodtagerne.

Figur 1. Udvikling i folkepension, lønninger samt forbrugerpriser 2020-2024 og efterslæb for folkepensionisterne

*) 2023 og 2024 er forventede tal bortset fra reguleringen af folkepensionen i 2023.

Kilde: Finansministeriets familietypemodell og Økonomisk Redegørelse maj 2023 samt egne beregninger. Stigningen i timelønsindekset i 2024 er tillagt 0,45% svarende til stigningen i årslønnen som følge af afskaffelsen af store bededag.

Baseret på de seneste tal for pris- og lønudviklingen foreslår Ældre Sagen en ekstraordinær regulering på 5 pct. i 2024 svarende til det meste af folkepensionens efterslæb i forhold til lønningerne, jf. figur 1.

Hvis folkepensionen i 2024 reguleres med den forventede lønstigning i 2022 på 3,6 pct. plus 5 pct., vil købekraften af folkepensionen kun være knap 1,8 pct. lavere end i 2021, forudsat at Økonomiministeriets inflationsskøn holder.

Til sammenligning vil lønmodtagernes købekraft i 2024 stort set have indhentet prisstigningerne siden 2021, når virkningen af afskaffelsen af store bededag medregnes.

Ældre Sagen foreslog allerede i foråret 2022, at reguleringen af folkepensionen og andre forsørgelsesydelse fremrykkes således, at ydelserne forhøjes ekstraordinært ud over den almindelige regulering.

Ældre Sagen foreslår

- Reguleringen af folkepensionen og andre forsørgelsesydelse fremrykkes med virkning fra 1. januar 2024 således, at den almindelige regulering tillægges 5 pct. point.
- Den ekstraordinære regulering bortfalder i form af en mere afdæmpet regulering, når købekraften af pensionen er genskabt, så de offentlige budgetter ikke påvirkes på lang sigt.

Økonomi

Forslaget skønnes at indebære merudgifter på i alt 8,2 mia. kr. i 2024 efter skat og tilbageløb. Heraf udgør merudgifterne til den ekstraordinære fremrykning af reguleringen af folkepensionen ca. 3,7 mia. kr.

Ældre Sagen

Snorresgade 17-19 · 2300 København S · Tlf. 33 96 86 86 · www.aeldresagen.dk